

pueritiâ ad præsentem ætatem, nunquam sum usus pharmacis, præservandi causâ, ex vegetabilium, ne dum mineralium classe depromptis, quoties attentavi usurpare cordialia præservativa, deterius sensi. Olim exiguum Theriacæ singulis maturinis sumpsi, & jam per aliquot annos, modicum aquæ Juniperinæ, ad auram malignam avertendam. Exin conjicio, Naturam meam ita temperatam, ut alienæ, aut exorbitantis qualitatis media non ferat.

Unicum adhuc subjiciendum haud abs re duxi, cum Philippus Grulingius quandam Panaceam ex vario ac multiplici vegetabilium & mineralium classe paratam, aduersus omnis generis morbos, mirè deprædicet, cujus vim divinam in morbis desperatis, se vel millies expertum asseveret: si tantarum illa virium, miror, cum Author ille nuper cen-

turiam observationum in lucem emisserit, quod ne unicus casus reperiarur, illius exhibitæ, quin palato ingrata occurrant medicamenta, an non inhumanitatis opus, ægros tam insuavibus & majori quantitate ingestis, exagitare, si in Medici manu, tam benigna Panacea, & quidem tam pusilla, septem tantum granorum dosi, morbos curare. Panaceam illam in multis morbis profligandis admodum proficuum, libenti animo concedo, sed mens stupet, quod illa neglecta, infirmâ variâ ingratâ. ingredientium farragine fuerint tractati. An non exin ansa captanda hæsitandi, utrum illius catholici tanto perè laudati efficacia, congruat cum Experimentiâ. Si indubium catholicum desideras, propono mortem, quæ omnibus malis & incommodis certam medelam defert, ultimum colophonem imponens.

EPISTOLA VI.

Utrum facultates animales Principes in cerebro residentes locis ac sedibus sint distinctæ, ad quendam Medicum.

Um olim D. Augustinus varia *Epistola* S. Hieronymo tum senescenti, & in cænobio Bethlehemitico delitescenti, proposuisset discutienda, tandem id dedit responsi: ne se jam veteranum quiescentem rursus militate, & de vita periclitari cogat, sed in-

ter suos Monachos susurrare sinat: num & mihi jam grandævo idem prætere liceret, dum diversarum quæstionum nodos, non Alexandri gladio dissecandos, sed Rationis radio resolvendos proponis: ast cum amicè roganti refragari, haud æquum statuam, en responforiam, utinam ex tuo voto. Cum summa-

tes

res Medici, Magirus & Sennertus, sibi è diametro oppositi, quorum ille affirmantis, hic verò negantis partem sustineat & defendat, se arbitrum interponere, haud vacat periculo, præsertim in grandiori hæc septuagenariâ ætate, quæ videtur minùs disposita, ad istas ἀρεβολογίας ac tricas, solvendas: sed experiar, quid valeant humeri.

Utrum tres facultates animales in cerebro sua munia obeuntes, locis sint disjunctæ, ut Phantasia in anteriore, Ratiocinatio in mediâ, memoria in posticâ parte suas operationes edat. Controversia illa tam est inversa, tanta opinionum fluctibus operata, ut se exin expedire, haud obvium.

Arabes quidem, inter eos Avicenna & Averrhoes: inter Græcos Aëcius, assistunt parti affirmanti, de Galeno est dubium, quò inclinet, eum in ejus operibus nullus extet luculentus contextus, cui sententiæ adhæreat. Lib. 4. loc. aff. c. 2. exemplo phreneticorum demonstrat, alios phantasiâ salvâ, cogitatione aberrare, alios integrâ cogitatione, falli memoriâ, alios utramque facultatem habere corruptam: proponit easum phrenetici Romani, in custodia detenti, qui in cubiculo ad fenestram accedens, conspicatus homines in plateâ stantes, percontatus est, num vasâ vitrea projicienda? illis annuentibus, ea dejecit: post etiam

puerum ostendens, interrogavit, num & is deijciendus? illis affirmantibus, ilicò eum derurbavit. Sed contrariam affectionem in seipso expertus est Galenus, cum in ætate, febri ardente correptus, festucas atro colore è cubili èminere, & floccos in vestibus hærerere putans, eos auferre tentans, nihil autem sub digitis eductum deprehendens, majori conatu id efficere tentavit, audiens ex amicis præsentibus ac mussitantibus, videtisne hunc jam & floccos evellere, & festucas colligere, statim animadvertit, se id fecisse: cum autem sic animo constaret, ut rationalis facultas non vacillaret, rectè inquit dixistis, proin ne phrenitis me corripiat, auxilio estote. Etsi exin liquidò appareat, Galenum statuere, interdum phantasiâ, nonnunquam cogitativam seorsim, sæpius utramque facultatem simul depravari, exin tamen inferri non potest, eas sedibus distinctas. Sed Hieronymus Mercurialis *πρὸς τὸν γάλλον* ille Medicus velut gravissimum Galeni testimonium adducit ex comment. 1. text. 27. in Porthet. Hipp. dum scribit: frequentes in phreneticis mutationes, indicare convulsionem, & Galenus istum exponens locum, inquit: permutationes fieri in phrenitide, quando vel imaginatio læsa, vel discursus, aut memoria offensionem patiuntur, idque propterea fieri, quod humores aliâs alium ipsius cerebri lo-

cum infestent, eò confluentes. Quis negare potest, Galenum non apertè dixisse, hujusmodi operationes fieri in variis cerebri locis, subjungit Mercurialis: Id autem non solum esse intelligendum, de solis ventriculis, sed totà cerebri substantià, per quam spiritus animales diffusi. Potissimum ergò argumentum, quo illi impulsæ, tres illas facultates animales in cerebro velut domicilio residentes, diversis in locis, suas exercere operationes, subsequens viderur.

Si Anima rationalis omnes suas operationes ederet unico instrumento, hoc est, unicà tantum parte, sequeretur, unã facultate læsã, reliquas etiam simul affici, sed contrarium Experientia ostendit, quamlibet illarum facultatum posse seorsim lædi, modò phantasiã corrumpi, salvã cogitatione, & contra. Hisce præmissis, cum in tantã, tam insigniã Medicorum repugantiã, crisi admodum difficilis, quãnam opinio sit præferenda, cum & meam exigas sententiam, eam ob oculos constituam. Si cuncta juxta normam meã Rationis ex animo ac probo, mihi viderur verisimilior illorum sententia, qui negant, facultates illas locis disjunctas, sed *ἀλλήλων* tantum, non subjecto differentes, asserunt.

Cum Anima sit incorporea ac inorganica, & ejus Essentia immutabilis, & per se suas vires ac facultates, omnibus ex æquo partibus

communicet, sed diversimode operetur, pro diversitate instrumentorum, ita & in cerebro, pro diversã ejus in temperaturã & spirituum animalium dispositione, alias edit alias actiones. In homine sano, ubi cerebrum est inculpatum, & justã *μετρίω* dotatum, si obtigerit id paulò humidius, & exin spiritus animales emergunt humidiores, cum qualis causale causatum, prævalet phantasia, cum facilis phantasmatum receptio fiat: si cerebrum siccus (intra limites mediocritatis) & spiritus animales sicciores exoruntur, (cum exorta suorum principiorum Naturam referant,) tum Ratiocinatio est vegetior: nam si spiritus siccus, anima est prudentior & memoria. Exin emergit ingens hominum, quoad Phantasiã & discursum, varietas. Non quod, si in anteriori tantum parte cerebrum humidius, imaginatio sit eminentior, si in mediã & posticã regione, siccus, imaginatio & memoria præcellant, sed si in toto, ita dispositum. Etsi fortè (nec id absolum puto, sed ex effectis palam esse statuo) præstantia Ingeniorum (præsuppositã Animã Rationali,) quoad Phantasiã & discursum, non tam manifestis qualitatibus, calidã, humidã & siccã cerebri constitutioni (quæ tamen non totaliter excludendã) assignanda viderur: quin potius causa rejicienda in *ἰδιοσυγκρασίᾳ*, humorum proprietatem, vel occul-

occultam qualitatem. Cum cernamus eos, quibus obrigit Natura cholericâ, aut melancholica (si humor melancholicus calidior, aut cum naturali cholericâ, certâ proportione mixtus) quoad omnes facultates animales, prævalere. Humori in primis melancholico, vel cum naturali bile contemperato, τὸ θεῖον τι, quidpiam divini inesse, relucet ex præcellentia ingeniorum, dum ad omnes artes & scientias, tales Naturæ sint præ cæteris habiles. Illud τὸ θεῖον inesse etiam nostrati amico, patescit ex effectis, & divinis mentis operationibus, cum illi obrigerit, quoad ex Physiognomiâ colligendum ac deprehendendum, Natura cholericâ melancholica, cælestibus igniculis dotata. Quisnam asseverare ausit, tam nobiles operationes tantum exerceri, in mediâ cerebri parte, non autem totius substantiæ. Imò etsi melancholicis obvenit sicior cerebri constitutio, non modò discursu, sed & phantasiâ omnes superant, cum phantasmatum varietate exagitantur. Exin Aristoteles, eos πολυνοεῖς & πολυφανταστῆς somniosos & imaginosos haud in scitè vocat. Ergò non tam temperaturâ manifestæ, causa attribuenda, quàm humoris melancholici occultæ qualitati. Cum contraria juxta se locata, magis elucescant, præmissa naturali constitutione cerebri, à quâ ejus actiones procedunt: nunc dispicien-

dum, quâ ratione afficiatur à causis non naturalibus, ac morboris, nostro proposito inservientibus.

Siquidem cerebrum præter Naturam afficiatur, præsertim in febribus acutis, à vaporibus molestatum, tum patitur affectum suffusioni oculorum haud absimilem, ubi omnia apparent pallida, crocea vel nigra, pro humorum & vaporum Naturâ ac qualitate, qui oculis obversantur, modo muscas, modo festucas, aut floccos se cernere putantibus. Sic vapores febriles caput impetentes, modò hujus, modò alterius speciem representant. Haud secus in phrenitidis principio cerebrum afficitur, dum levius πᾶσι in γένεσιν adhuc in fieri & humor, qui affluit benignior, ut illius temperiem haud insigniter lædat, sed ob evaporationum copiam & motum turbulentum, imaginationem magis offendat, ut externorum sensibilium species haud clarè figantur, variis spectris obversantibus: at malo invalescente, dum est in γένεσιν, in factò, ubi humores fervidiores, calidiorem δύναμιν inducunt, cogitatio depravatur, quæ si valdè excedat, omnes actiones tolluntur. An non exemplo Ebriorum idem sat commodè potest declarari. Si complures idem genus vini ingurgitantes, temulenti reddantur, alii ob vaporum benignitatem, suavi phantasiâ aberrant, ut sanguinei: alii ob vaporum acrimoniam, furibundi.

evadunt, ut cholericis. Nemo dixerit, si vini vapores petant anteriorem cerebri partem, phantasia: sin mediam, cogitationem corrumpi, cum totum potius cerebrum, istis vaporibus refertum, & tamen in aliis phantasia, in aliis cogitatio magis laborat, pro diversitate temperaturæ & qualitate vaporum, quibus totum cerebrum est occupatum. Sic etiam in febribus continuis, vapores expirantes se insinuant & obsident totius cerebri substantiam, & ejus sinus, & tamen in quibusdam Ratiocinatio, in aliis imaginatio, magis afficitur, pro diversitate humorum & vaporum, qui si sint benigniores, ut in sanguineis & phlegmaticis, phantasia affligitur, sin calidiores & aciores, ut in cholericis, cogitatio evertitur, & in furorem agitur. Exin haud difficulter responderi posse autumnis, ad principale illud objectum (quod multorum ingenia torsit & eò adegit, ut statuerint, tres facultates animales, sedibus disclusas) quæ fiat, quod modò Phantasia, interdum Ratiocinatio lædatur, si nulla loci affecti esset discrepantia. Sed manum de tabula. Hæc mihi obvènere, quæ pro parte negante, in medium adferrem, si id ad tuum gustum, haud pœniteret laboris suscepti: sin minus, tamen non displicebit animus ad gratificandum benevolus. Suum cuique liberum esto judicium.

EPISTOLA VII.

Ad Dn. D. Johannem Scultetum, Collegam honorandum, ad questionem propositam ex Q. Curtii historiâ, de rebus Alexandri Magistis, cum is in Ciliciâ magno aeris aestu, refrigerii gratiâ, in cydnum amnè descendisset, exin gravi ac periculoso morbo contracto, & ipsi à Philippo Medico, potio medicinalis oblata, hinc emerfit curiosa dubitatio, qualis illa fuerit, corroborans, vel purgans, quinis Epistolis permutatis, ventilata, & ad varias objectiones ac instantias respondendo, dilucidata.

EPISTOLA tua inopinatò advenit, & insperatam ac curiosam questionem protulit, par ac æquum expetitur adornare responsum. Plures quam 50. anni dilapsi, quod Q. Curtii historiæ monumenta, perlustrare contigit, exin inter cætera observavi fidem Philippî Medici in Alexandrum, & hujus in illum singularem confidentiam in exhauriendâ potione medicâ oblatâ, spretâ ac neglectâ Parmenionis delatione, prætendentis eam fore